

การบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนนักศึกษาวิชานิติศาสตร์

ในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษา: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Integration of Art and Cultural Preservation with Learning and Teaching of Law Student in the 21st Century Case Study: Faculty of Law Rajabhat Mahasarakham University.

วุฒิกอร์ เดชกวันเลิศ¹, กริช สันตุสิริ² และจิตรกรรณ์ นนทะบุรณ์³

Wuttikon Detkawnlerd¹, Krit Sintusiri² and Jittakorn Nontaboon³

^{1,2}อาจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³นักวิเคราะห์ นโยบายและแผนปฏิบัติการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2}Lecturer from Law Program Faculty of Law Rajabhat Mahasarakham University

³Analyst Practitioner Plan and Policy Faculty of Law Rajabhat Mahasarakham University

Corresponding Author Email: Wuttikon.da@rmu.ac.th

Received: 10 February 2022

Revised: 30 March 2022

Accepted: 4 April 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชานิติศาสตร์ และวิเคราะห์ลักษณะงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์นำสู่การพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้เข้าศึกษาทางกฎหมาย อีกทั้งเพื่อเสนอแนะให้เกิดการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนนักศึกษาวิชานิติศาสตร์ ถือว่าการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ทุกสถาบันจึงต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ แต่ละสถาบันอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญาและธรรมชาติของแต่ละสถาบัน และมีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานพัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม สร้างสรรค์ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งบทความวิชาการนี้ได้ยกตัวอย่างการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งมีการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าเรื่องศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะ คือ มหาวิทยาลัยจะต้องปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งที่ดีงามตามวัฒนธรรมที่พึงประสงค์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงามทำให้เกิดในจิตสำนึกและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทั้งในเรื่องความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ สามารถประยุกต์ใช้กับนักศึกษา บุคลากร ชุมชนและท้องถิ่นในทุกระดับ

คำสำคัญ: การบูรณาการ, ศิลปวัฒนธรรม, นักศึกษา

Abstract

This academic article purpose to study the management of art and cultural preservation with learning and teaching of law student, analyze working details of art and cultural preservation with learning and teaching of law student, leading to educational development of law student in the 21st century, and integrate art and cultural preservation with learning and teaching of law student. Art and cultural preservation is considered as an important mission in higher education institutes. Therefore, every educational institute should have effective system and operational mechanism on this issue. The mission is possibly different depending on its philosophy

and nature. The mission is also integrated with other mission, especially graduate production. Moreover, an arrangement of art and cultural activities can promote local wisdom to become the root of knowledge development. This article has presented an important and value of art and cultural preservation of Faculty of Law, Rajabhat Mahasarakham University. The performance is acknowledged and contains the following suggestions. Art and cultural preservation should be fostered among desirable culture. Suitable environment can establish consciousness and maintain precious local living. The change of society, economy and technology on belief, value and new culture should be awareness, and the knowledge can be utilized and transferred by students, staff and people in community.

Keywords: Integration, Art and Culture, Student

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการหลัก คือ การสอนวิชาการหรือวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการกำลังของสังคม การวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปลุกฝังความเป็นพลเมืองดี โดยวัตถุประสงค์ที่สำคัญของมหาวิทยาลัย คือ ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง หลากหลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาและประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540, น.840) เป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลุกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของสังคม รวมทั้งการพัฒนาความคิดที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นำสู่การพัฒนาให้ประเทศชาติได้เจริญรุ่งเรืองสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาได้ประกาศหน้าที่ของอุดมศึกษาไว้ในมาตรา 1 ข้อ 4 มีการกำหนดว่า การอุดมศึกษาต้องช่วยสร้างความเข้าใจ ตีความ อนุรักษ์ เพิ่มพูน ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ทั้งระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ ในบริบทของลัทธิพหุนิยมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (พักตร์วิภา โพธิ์ศรี, 2552, น.82-84) ทำให้เห็นถึงความสำคัญของภารกิจของมหาวิทยาลัยในด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่จะต้องมีการดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบันมีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลุกฝังให้มีความรู้ตระหนักถึงคุณค่าเกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและเรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย หรือการบริการวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การสืบสานการสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์ของการจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมต้องทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2549, น.4)

สภาพในปัจจุบันของการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่าปัญหาของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยคือ การก้าวไกลของโลกที่ทันสมัยรวมถึงการไหลของวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามา ทำให้การสืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ควรจะเป็นตามครรลองของชาติพันธุ์ไม่ได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนด้วยดี โดยเฉพาะในส่วนของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย สังเกตจากการรับผิดชอบต่อหน้าที่หรือการให้ความสำคัญในงานด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาที่สถาบันจัดทำขึ้นได้รับความสนใจน้อยลง รวมทั้งการปลูกฝังความเป็นชาติไม่ได้มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพและอีกสาเหตุสำคัญอีกประการคือ ความไม่ใส่ใจรวมถึงการละเลยในการส่งเสริมพันธกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของผู้สอนอีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่เข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานด้านศิลปวัฒนธรรม หรือยังไม่มีกระบวนการกับที่ลงตัวกับการกิจอื่น เช่น การผลิตบัณฑิตที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น แนวทางที่สถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งให้ความสำคัญทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยจะต้องหาวิธีการกำหนดงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นสิ่งที่ต้องทำด้วยความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัย มีการบูรณาการอย่างเหมาะสมให้เกิดรูปธรรมนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน

ดังนั้น บทความวิชาการนี้ จึงต้องการศึกษาการดำเนินการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อศึกษาหาแนวทาง วิเคราะห์และได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมตามบริบทขององค์กรนำสู่การพัฒนางานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชานิติศาสตร์ให้เป็นบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ที่มีคุณลักษณะด้านศิลปวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วยอย่างลงตัว สมเป็นบัณฑิตทางกฎหมายที่ได้ชื่อว่า มีความรู้คู่คุณธรรม นำชุมชน สังคม และประเทศชาติสู่การพัฒนาต่อไป

บทวิเคราะห์

1. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยไทยและการศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.1 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยไทย

การจัดการศึกษา ก็คือ กระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาในกระบวนการจัดการศึกษานี้มีบุคคลหลายคนและหลายหน่วยงานเข้ามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว พรรคพวกเพื่อนฝูงญาติมิตร ชุมชน ประชาคม เอกชน สื่อมวลชน วัด โรงเรียนและที่สำคัญมากคือ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยสังคมที่มีขนาดใหญ่โตกว้างขวาง มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการประกอบอาชีพหลากหลาย เนื้อหาของการศึกษายังต้องมีความหลากหลาย แต่ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาก็ต้องมุ่งธำรงรักษาเอกภาพร่วมกันของสังคมไว้ด้วย

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นส่วนราชการทั้งกลุ่มมหาวิทยาลัยเดิม เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล หรือสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและวิทยาลัยชุมชน มีหน้าที่สำคัญ 4 ประการหลัก คือ

- 1) การสอนวิชาการหรือวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการกำลังของสังคม
- 2) การวิจัยค้นคว้าเพื่อ ความก้าวหน้าทางวิชาการ
- 3) บริการทางวิชาการแก่สังคม
- 4) ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี

มหาวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์ ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลากหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาและประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและ

ปริญญาเอก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540, น.840) ซึ่งได้เริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนช่างไหม รวมถึงโรงเรียนมหาดเล็ก แต่ยังไม่สามารถให้การศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประดิษฐ์ฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัย และพระราชทานนามว่า "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย

มหาวิทยาลัยถือได้ว่าเป็นแหล่งวิทยาการชั้นสูง เป็นแหล่งชุมนุมของผู้รู้ซึ่งค้นคว้าหาความรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน แล้วนำเสนอความรู้ที่ค้นคว้าได้ให้กับสาธารณชนเพื่อแก้ปัญหาให้กับสังคม นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องของการสร้างคนเข้าสู่สังคม จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการหลายประการ พันธกิจของมหาวิทยาลัยมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2459 เป็นต้น มาจนกระทั่งได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองในปี พ.ศ.2476 มหาวิทยาลัยของไทยก็ยังคงทำหน้าที่ในการสอนเป็นหลัก สอดคล้องกับปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาได้ประกาศหน้าที่ของอุดมศึกษาไว้ในมาตรา 1 พันธกิจในการศึกษา ฝึกอบรมและวิจัย ประกอบด้วย

- 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงและพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการดำเนินการกิจของทุกภาคสังคมโดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยความรู้และทักษะระดับสูง โดยใช้หลักสูตรและเนื้อหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างต่อเนื่อง
- 2) สร้างโอกาสเพื่อการศึกษาในระดับสูงและการศึกษาตลอดชีวิต โดยเปิดให้ผู้เรียนได้มีทางเลือกสูงสุดและให้ความยืดหยุ่นในการเข้าและออกจากระบบการศึกษา ตลอดจนให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและการเคลื่อนย้ายในสังคม เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีและเพื่อให้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเข้มแข็งด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อสร้างศักยภาพส่วนตนและเพื่อเสริมสร้างสิทธิมนุษยชน การพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาธิปไตยและสันติภาพภายใต้บริบทของความยุติธรรม
- 3) พัฒนา สร้างสรรค์และกระจายความรู้ผ่านการวิจัยและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องให้เป็นบริการแก่ชุมชน เพื่อช่วยเหลือสังคมในการพัฒนาวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนากิจการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และนวัตศิลป์
- 4) ช่วยสร้างความเข้าใจ ตีความ อนุรักษ์ เพิ่มพูน ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ทั้งระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ ในบริบทของวิถีพหุนิยมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 5) ช่วยปกป้องและเพิ่มพูนคุณค่าของสังคม โดยฝึกฝนเยาวชนเรื่องค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของชุมชน ประชาธิปไตยและเสนอมุมมองเชิงวิพากษ์และเป็นกลาง เพื่อช่วยในการถกประเด็นทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์และเพื่อเสริมสร้างมุมมองเชิงมนุษยธรรม
- 6) เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาทุกระดับ (พักตร์วิภา โพธิ์ศรี, 2552, น.82-84)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนี้ เป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิดโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยจะต้องมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ มีการจัดการ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ผู้ดำเนินการ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้คือ การจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ

มหาวิทยาลัย โดยจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีแผน มีเป้าหมาย มีผู้รับผิดชอบและมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งนอกจากการเรียนการสอนให้ผู้เรียนหรือที่เรียกว่านักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังมีหน้าที่ทำการวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี เป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพนอกเหนือจากการดำเนินการทางวิชาการของผู้เรียน ให้มีคุณภาพที่เหมาะสมของการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย พัฒนาสังคมได้อย่างมีมาตรฐานและคุณภาพแข่งขันได้ในทุกระดับ

1.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21

บัณฑิต (หรือปัญญาชน) สำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้ให้เกิดปัญญาในตน สามารถทำอะไรได้คิดอะไรเป็นและเห็นคุณค่าสังคมมากกว่าแค่ทำอะไรได้ สังคมในศตวรรษที่ 21 สังคมดิจิทัลที่มีพลวัตสูงและไร้พรมแดนในทุกมิติ บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเผชิญกับการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อม และหรือปัญหาใหม่ ๆ ไม่เคยเห็นมาก่อน และความรู้ที่ล้าสมัยเร็วแต่หาได้ง่าย บัณฑิตอุดมด้วยความรู้ของศตวรรษที่ผ่านมาจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตลอดชีวิต สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาระบบนิเวศอุดมศึกษาที่เน้นความสำเร็จในการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตลอดชีวิตหรือ Employability แทนระบบอุดมศึกษาเพื่อการเข้าทำงานมีอาชีพหรือ Employment ที่ดำเนินการมาในศตวรรษที่ 20 ระบบนิเวศอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นระบบเชิงผลลัพธ์ที่ต้องเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ทักษะและเจตคติของผู้เรียนซึ่งเกิดจากความเข้าใจหลักการพื้นฐาน สังคมในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมดิจิทัลขับเคลื่อนด้วยการสื่อสารและสารสนเทศ การดำเนินชีวิตและการทำงานต้องการความสามารถหรือสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะและเจตคติที่แตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เปลี่ยนจากความสามารถเฉพาะทาง เป็นความสามารถพื้นฐานเพิ่มเติมจากความสามารถด้านอ่านออกเขียนได้ ความคิดแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสารและอื่น ๆ นอกจากนี้ความรู้ในศตวรรษที่ 21 ล้าสมัย เปลี่ยนแปลงเร็วและสามารถหาได้ง่าย การศึกษาเพื่อการเรียนจำความรู้ให้มากที่สุดไม่จำเป็นและไม่ก่อประโยชน์ เพราะไม่สามารถประกันการทำงานได้เสมอไป สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเน้นความสามารถ ซึ่งเป็นผลลัพธ์เรียนรู้ผ่านประสบการณ์หลากหลายมากกว่า โภชนาการทางปัญญาที่รายงานในใบรับรองผลการศึกษา (Transcript) สร้างบัณฑิตที่มีความสามารถในการเลี้ยงชีพตลอดชีพในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมามีความจำเป็นเร่งด่วนในเวลานั้น คือ ผลิตนักวิชาชีพในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อการแข่งขันของแต่ละประเทศ และเนื่องจากความรู้หาได้ยากแต่ล้าสมัยช้าหรืออีกนัยหนึ่ง คือ มีอัตราการเพิ่มต่ำ ซึ่งคุณลักษณะสองประการนี้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการออกแบบกระบวนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ผ่านมา การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 20 เป็นการเรียนรู้แบบผิวเผิน เน้นการเติมเต็มเนื้อหาวิชาการที่จำเป็นของแต่ละศาสตร์สาขาวิชาชีพ การออกแบบกระบวนการสอนส่วนใหญ่จึงใช้การถ่ายทอดเชิงบรรยายความรู้ของนักวิชาการศาสตร์สาขาวิชาชีพสู่นักศึกษา และมีสมรรถนะเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั่นคือ การเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์จริงในปฏิบัติงานระหว่างการประกอบอาชีพ ด้วยอัตราการเพิ่มสูง ความรู้ล้าสมัยเร็ว การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาโดยกระบวนการแบบเติมเต็มเนื้อหาวิชาการจึงไม่มีประสิทธิภาพเพราะโภชนาการทางปัญญาล้าสมัย ไม่สามารถบ่มเพาะสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อออกไปประกอบวิชาชีพ สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับกระบวนการที่ศัลยกรรมออกแบบกระบวนการสอนหรือมีนวัตกรรมแตกต่างจากหลักการการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้น เพราะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นกระบวนการพัฒนาเชิงปัญญาในตัวผู้เรียนเพื่อให้สามารถปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงบางอย่างได้

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่า “ปัญญาชน” และเคารพคุณค่าตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสังคมให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นและอยู่ร่วมกันอย่าง มีความสงบสุข ดังนั้นหน้าที่หลักของ

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ ออกแบบกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างความรู้ในตนเองและมีความสามารถสร้างความสำเร็จในการปฏิบัติงานในอาชีพเพื่อพัฒนาสังคม นอกเหนือจากหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาต้องทำหน้าที่ค้นหาความรู้ใหม่ ๆ สร้างคลังข้อมูลและชี้แนะวิธีการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาสังคม เน้นการบูรณาการภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ให้กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตอบสนองความต้องการและพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

2. การบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

ความหมายของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

ศิลปะ หมายถึง งานสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมสร้างสุนทรีย์ ความงามและความสุขแก่ผู้คน สภาพแวดล้อมและสังคม เพื่อพัฒนาการยกระดับความมีสุนิยม ความสุนทรีย์เข้าใจคุณค่าและความสำคัญของศิลปะ ตลอดจน เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงามของมวลมนุษย์ที่มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องความคิด ความรู้สึก ความเชื่อล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรม โดยสามารถเห็นได้จากพฤติกรรมในวิถีชีวิตและสังคม รวมทั้งผลที่เกิดจากกิจกรรมหรือผลผลิตกิจกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมมีลักษณะเฉพาะและมีลักษณะสากลอาจเปลี่ยนแปลงตามสมัยนิยม วัฒนธรรมปัจจุบันที่ดีควรมีความสอดคล้องกับความเป็นสากล แต่มีรากฐานของวัฒนธรรมตนเองที่มีคุณค่า

วัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง วัฒนธรรมที่แสดงความเป็นอุดมศึกษาที่ถือเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมมีความเจริญงอกงามทางปัญญา ความรู้ ความคิด ทศนคติและจิตใจ การมีน้ำใจเสียสละและการมีส่วนร่วมกับสังคม สามารถเป็นผู้นำที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม มีวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของสถาบันที่น่าศรัทธาเป็นที่ยอมรับ มีบทบาทต่อการปกป้องวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย และพัฒนาแนวทางการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมสากลได้อย่างเหมาะสม

จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545 ประกอบด้วย 2 มาตราที่เป็นความมุ่งหมาย (มาตรา 6 และมาตรา 7) หรือจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาและอีก 2 มาตราที่เป็นหลักการ (มาตรา 8 และมาตรา 9) มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามมาตรานี้ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปที่เป็นอุดมการณ์ของการศึกษาหรือปรัชญาการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในมิติต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญทางการศึกษา ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นต้น เนื่องจากจุดเน้นในส่วนนี้อาจจะทำให้เกิดการแปลความไปได้ว่ามุ่งพัฒนา “ปัจเจกบุคคล” เพียงด้านเดียว ฉะนั้นจึงได้กำหนดต่อไปว่าการพัฒนาดังกล่าวนั้นมุ่งให้คนไทย “มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การเพิ่มมิติด้านสังคมนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างส่วนบุคคลและส่วนรวม

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลัก คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในการดำเนินพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อให้สถาบันดำเนินการสอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือจุดเน้นที่มีคุณภาพ มีความเป็นสากลและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมถือเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นทุกสถาบันจึงต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยแต่ละสถาบันอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญาและธรรมชาติของแต่ละสถาบัน มีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานพัฒนา เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม สร้างสรรค์ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีขึ้น

ความหมายและความสำคัญของคำว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การผสมกลมกลืนของแผนกระบวนการสารสนเทศ การ จัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-Wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ความศรัทธาหรือทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยองค์รวมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสภาพจริงของสังคมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างมีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง อีกทั้งการบูรณาการหลักสูตรยังเป็นวิธีการสร้างการศึกษาให้มีความหมายยิ่งขึ้น นอกจากนี้การวัดผลการเรียนรู้จะต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 การนำภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสาน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสืบสานและธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การบูรณาการกับการเรียนการสอนเป็นการนำศาสตร์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันนำเข้าด้วยกันหรือผสมผสานได้อย่างกลมกลืน เพื่อนำมาจัดเป็นการเรียนการสอนภายใต้หัวข้อเดียวกัน เชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด

3. การดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นสถาบันที่ให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษา มุ่งเน้นการศึกษาทั้งวิชาชีพและวิชาการทางกฎหมาย ให้ความสำคัญกับบูรณาการจัดการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การสืบสานการสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นในท้องถิ่นเป็นสำคัญตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งการปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์ของการจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มีการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมชุมชนให้ทันสมัยตามเทคโนโลยี ตอบสนองความต้องการของสังคมในปัจจุบัน สร้างความร่วมมือในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติหรือนานาชาติด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่มีการดำเนินงานโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ทางคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิลปวัฒนธรรมได้มีแนวคิดและสนใจในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกลองยาวอีสานหรือกลองหาง ซึ่งกลองยาวเป็นศิลปะการแสดงมหรสพที่สร้างความบันเทิงในวิถีชีวิตของชาวไทยมาช้านาน ในภาคอีสานกลองยาวกลายเป็นดนตรีพื้นบ้านของภาคอีสานที่นิยมเล่นกันในงานประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนุกสนานและความสามัคคีของคนในชุมชน กล่าวได้ว่ากลองยาวอีสานเป็นศิลปะดนตรีที่สืบสานมายาวนาน หากย้อนหลังไปในอดีตคนตามหมู่บ้านในชนบทอีสานคงไม่มีใครรู้จักขบวนกลองยาว อันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมชาวอีสานที่ใช้บรรเลงให้ความสนุกสนานบันเทิงตามงานบุญประเพณีต่าง ๆ มาหลายชั่วอายุคน กลองยาวในยุคปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีหลาย ๆ อย่างมาประยุกต์เพื่อให้ดูทันสมัยขึ้นนั่นคือ การใช้การโซ่กลองเป็นจุดขายแล้ว ยังมีเครื่องดนตรีประเภทอื่นมาผสมผสานร่วมด้วย เช่น ใช้พิณ แคน อีเล็กโทรนบรรเลงประกอบ มีการใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อให้เสียงพิณหรืออีเล็กโทรนดังไกล มีขบวนนางรำฟ้อนประกอบ มีการแต่งขบวนแห่ มีการใช้เครื่องแต่งกายทำเป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้รูปแบบมีความน่าสนใจเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน รวมทั้งได้มีการคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ ตามภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นตนและ

ยังคงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติไว้ด้วย ประกอบกับจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีกลองยาวอีสานหรือกลองทางถือเป็นเครื่องดนตรีประจำจังหวัด เพื่อสร้างความสนุกสนานและความสามัคคีของคนในชุมชน มีการประกวดในระดับชาติ เช่น เทศกาลกลองยาววารี อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น

รูปภาพที่ 1 การแสดงกลองยาว ชมพูพาน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกลองยาวอีสานของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ระยะเวลากว่า 7 ปีที่ผ่านมา มีชื่อเรียกว่า “กลองยาวชมพูพาน” ได้รับความสนใจจากชุมชนและได้นำการแสดงกลองยาวไปแสดงตามประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งการแสดงกลองยาวของคณะนิเทศศาสตร์ถือว่าเป็นที่ยอมรับและได้รับความชื่นชมจากชุมชนเป็นอย่างดี พร้อมทั้งสามารถสร้างรายได้ให้เป็นทุนการศึกษาของนักศึกษา มาตลอด ถือเป็นการบูรณาการเรียนการสอน การงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนนักศึกษาของคณะนิเทศศาสตร์ ได้อย่างมีมิติที่น่าสนใจเป็นประโยชน์และปลูกฝังความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างลงตัว สร้างเสน่ห์อันน่าทึ่งสำหรับนักศึกษาทางกฎหมายจนเป็นเอกลักษณ์ พร้อมทั้งได้เข้าถึงชุมชนในต่าง ๆ เป็นประสบการณ์ที่สำคัญในการไปประกอบอาชีพทางด้านกฎหมายหรืออาชีพอื่นก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใจในสภาพและวัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่น สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในวัยการทำงานได้ อย่างดี ส่งผลให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์มีความรู้คุณธรรมนำสังคมได้พัฒนาทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติต่อไป

4. การวิเคราะห์การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย

การดำเนินการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นภารกิจหลักอีกประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย โดยบูรณาการกับการศึกษา วิจัย การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ บทบาทที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีก็คือ การดำเนินการด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน การมีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา และเป็นกิจกรรมหลักอีกประเภทหนึ่งของมหาวิทยาลัย ที่มีใช้จะเป็นภารกิจของคณะที่มีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะเช่น คณะศิลปกรรม เท่านั้น การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระดับมหาวิทยาลัยจะเป็นการชี้แจงการทำหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ของคนในประเทศที่สามารถรองรับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรการศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและคุ้มครองศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่เอาไว้

ปัญหาของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญ คือ การก้าวไกลของโลกที่ทันสมัยรวมถึงการไหลของวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามา ทำให้การสืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ควรจะเป็นตามครรลองของชาติพันธุ์ไม่ได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนด้วยดี โดยเฉพาะในส่วนของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยสังเกตจากการรับผิดชอบต่อหน้าที่ หรือการให้

ความสำคัญในงานด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาที่สถาบันจัดทำขึ้นไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร ปัจจุบันการปลูกฝังความเป็นชาติไม่ได้มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นสถาบันต่างต้องให้ความสำคัญทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยกำหนดให้เป็นสิ่งที่ต้องทำด้วยความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัยที่พึงมีต่อสังคม นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับครอบครัวที่เคยอบอุ่นกลับลดลง มารยาทไทย เอกลักษณ์ ความเป็นไทย วัฒนธรรมประเพณีที่ควรอนุรักษ์ไว้กลายเป็นเรื่องล้าสมัย ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

การที่คนไทยเรามีความมั่นคงอยู่ได้ทุกวันนี้ก็เพราะเรามีเอกลักษณ์ มีวัฒนธรรมไทยที่เป็นวิถีชีวิตของเรา หากเลยไม่ได้รับความใส่ใจหรือสร้างจิตสำนึกเท่าที่ควรก็คงสูญเสียความดีงามที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งถ้ายังเป็นอย่างนี้ต่อไป วัฒนธรรมไทยก็อาจจะสูญไปได้เพราะวัฒนธรรมจะต้องมีการสืบสาน ซึ่งผู้ที่จะสืบสานวัฒนธรรมไทยได้ดีก็คือเยาวชน แต่ถ้าเยาวชนหรือนักศึกษาไม่ยอมรับและไม่ยอมสืบสานวัฒนธรรมเราก็จะค่อย ๆ สูญไป และเมื่อใดก็ตามที่วัฒนธรรมของไทยสูญไปเราก็จะสูญเสียชาติเมื่อนั้น มหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่ถือว่าต้องรับหน้าที่โดยตรงเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมดังที่กล่าวมาในข้างต้น

สรุป

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทุกมหาวิทยาลัยจะต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญาและธรรมชาติของแต่ละมหาวิทยาลัย บุคลากรการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับการผลิตบัณฑิตประกอบหรือภารกิจอื่นที่ได้รับมอบหมาย ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยิ่ง การดำเนินควรมีการกำหนดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องในลักษณะการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานพัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมตามภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยจะต้องสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการและพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ การออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมอย่างบูรณาการ เสริมสร้างความสามารถการปฏิบัติงานในอาชีพเพื่อพัฒนาสังคมในทุกระดับ สามารถรับมือกับสำหรับสังคมดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่มีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา มหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้นำในการสร้างอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้น ๆ ร่วมกับชุมชน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีความรับผิดชอบ ร่วมรู้ ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ให้เกิดวัฒนธรรม ความเชื่อที่ผสมผสานระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ให้มีความน่าสนใจเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปปฏิบัติตาม การที่ได้ยกตัวอย่างคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมานั้น เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนนักศึกษาวิชานิติศาสตร์หรือศาสตร์วิชาอื่น ๆ ในทางปฏิบัติ แต่ละมหาวิทยาลัยอาจนำแนวทางดังกล่าวไปปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละสถาบันและท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย ประกอบกับการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ให้ทันยุคทันสมัยก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย หัวใจสำคัญของการบูรณาการนี้คือ มหาวิทยาลัย บุคลากร นักศึกษาและชุมชน ต้องร่วมมือกันสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจัง แล้วเผยแพร่องค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ได้มาสู่ผู้มีส่วนได้เสียต่อการดำเนินการของมหาวิทยาลัย ที่สังคมให้ความไว้วางใจในการพัฒนาประเทศชาติด้านการศึกษาก่อประชากรของประเทศชาติ นำสู่การพัฒนาให้ก้าวไกลทันโลกทันสมัยในศตวรรษที่ 21 ที่กำลังจะมาถึงในไม่ช้าแล้ว

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้เนื่องจากความเมตตาจากผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร รวมทั้งนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้สละเวลาอันมีค่า โดยได้ให้ความรู้และชี้แนะแนวทางในการทำบทความนี้

ตลอดจน ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขทั้งในทางเนื้อหาและรูปแบบ จนทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำบทความวิชาการฉบับนี้ได้ อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธัญรัตน์ จันทน์ปลั่ง. (2550). *การศึกษาพัฒนาการภารกิจงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัทธรวิภา โพธิ์ศรี. (2551). *กระบวนการพัฒนานโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก _____ . (2562). *พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ.2562*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2551). *คู่มือประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2564). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564*. ระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม